

การเปลี่ยนแปลงผลตอบแทนจากการศึกษาตามสาขาวิชา
ของลูกจ้างในประเทศไทย ปี 2552 – 2561
Changes in the Returns to Education by Field of Study
of Employees in Thailand from 2009 to 2018

วิลาลินี บุญแปลง^{*1}, ปิยะลักษณ์ พุทธวงศ์² และ สุพรรณิกา ลือชาธรมี³
Vilasinee Boonplaeng , Piyaluk Buddhawongsa and Supanika Leurcharusmee

บทคัดย่อ

การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมตลาดแรงงาน ปัจจัยที่มีผลต่อระดับค่าจ้าง และเปรียบเทียบความแตกต่างผลตอบแทนจากการศึกษาตามสาขาวิชา ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลระดับย่อยรายบุคคลและเป็นข้อมูลรวมภาคตัดขวาง จากโครงการสำรวจภาวะการทำงาน (Labor Force Survey) ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ จำนวน 10 ปี ตั้งแต่ปี 2552 - 2561 กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 3,225,178 คน เป็นวัยแรงงานอายุ 15 - 60 ปี และประมาณสมการโดยใช้ Heckman's two-step จากการศึกษ พบว่า ปัจจัยที่ทำให้เข้าร่วมตลาดแรงงานมากขึ้น ได้แก่ สถานภาพสมรส เพศชาย อายุ และระดับการศึกษา ปัจจัยที่ลดโอกาสในการเข้าร่วมตลาดแรงงาน ได้แก่ จำนวนเด็กเล็กและรายได้ครอบครัว ผลการศึกษาปัจจัยที่ทำให้ค่าจ้างของแรงงานเพิ่มขึ้น ได้แก่ สถานภาพสมรส เพศชาย ระดับการศึกษาและสาขาวิชา และประสบการณ์การทำงานซึ่งผลของการเพิ่มขึ้นของค่าจ้างจะเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง ผลการศึกษาความแตกต่างผลตอบแทนจากการศึกษา พบว่า ในช่วงเวลา 2552 – 2561 ผลตอบแทนจากการศึกษาในชั้นประถมศึกษาเมื่อเปรียบเทียบกับไม่มีการศึกษาและต่ำกว่าระดับประถมศึกษาที่มีขนาดลดลง แต่ผลตอบแทนจากการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เมื่อเปรียบเทียบกับระดับมัธยมศึกษาตอนปลายคงที่ และผลตอบแทนจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษายังคงสูงต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาตามสาขาวิชา พบว่า เกือบทุกสาขาวิชา มีผลตอบแทนจากการศึกษาที่เพิ่มขึ้นจากการศึกษาระดับอุดมศึกษาสูงกว่าระดับอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง ยกเว้นบางสาขาวิชาที่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มีความแตกต่าง ผลตอบแทนจากการศึกษาสูงสุดในช่วงแรกแต่ช่วงหลังกลับมีแนวโน้มลดลง ได้แก่ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์และการฝึกหัดครู สาขาวิชาแพทยศาสตร์

* Corresponding author. E-mail : Boonplaeng.v@gmail.com

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (ภาคพิเศษ) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

² รองศาสตราจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ นอกจากนี้ สาขาวิชานิติศาสตร์มีความแตกต่างผลตอบแทนจากการศึกษาสูงสุด และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ผลตอบแทนจากการศึกษา สาขาวิชา ค่าจ้าง การเข้าร่วมตลาดแรงงาน ลูกจ้าง

ABSTRACT

The objectives of this study are to analyze factors affecting labor force participation and monthly wage of employees, as well as compare changes in the returns to education by field of study of employees in Thailand from 2009 to 2018. Data used in this study is pooled cross-sectional data in the labor force survey from the National Statistical Office (NSO) from 2009 to 2018, 10 years in total. The sample was 15 - 60 years old employees with the sample size of 3,225,178 persons. The data is estimated using Heckman's two-step method. The results of study show that characteristics associated with a higher labor force participation include being a married male with higher age and education degrees. In contrast, employees with a higher number of children and family income had a lower rate of labor force participation. For the factors affecting monthly income, a married male with higher education, field and experience working but increasing in work experience at decreasing rate. For the returns to education, the returns of primary school when compared with no primary school was reduced in the period 2009 - 2018. The returns of vocational and higher vocational certificate when compared with high school was constant and the returns of higher degrees remained high. When considering each field of study, the results show that, the return to higher education had steadily increased in almost all fields of study. The exceptions are the vocational certificate in the field of education and teacher training and the field of medicine and health that had the highest return difference in the first period but trends to decline, and the field of law had the highest return difference and trends to increase continuously.

Keywords: Returns to Education, Field of Study, Wage, Labor Force Participation, Employee

ที่มาและความสำคัญ

การศึกษาในประเทศไทยตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา (ปี 2552 - 2561) มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของระบบการศึกษาไทย ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้หลายหน่วยงานร่วมกันจัดการศึกษาให้ประชาชนและได้ลงทุนงบประมาณจำนวน

มาก เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้น พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้เข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) การศึกษาส่งผลดีต่อระดับตัวบุคคลและระดับประเทศ คนที่มีการศึกษาสูงกว่าย่อมมีการประกอบอาชีพที่ดีกว่า มีคุณภาพชีวิตดีกว่า และมีช่วงชีวิตการทำงานที่ยาวกว่าผู้ที่ระดับการศึกษาต่ำกว่า อย่างไรก็ตามสำหรับประเทศไทยในอดีต แรงงานที่จบการศึกษาในระดับสูงขึ้น จะได้รับค่าจ้างสูงกว่าแรงงานที่จบการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่าอย่างชัดเจน แต่ในปัจจุบันความแตกต่างของระดับค่าจ้างเฉลี่ยกลับไม่ชัดเจนมากนักโดยเฉพาะกลุ่มแรงงานที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมปลายหรือต่ำกว่า และสำหรับค่าจ้างแรงงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยมีการกระจายตัวมากขึ้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2562) นอกจากระดับการศึกษาแล้ว ความแตกต่างของค่าจ้างนั้นอาจมีสาเหตุมาจากสาขาที่แรงงานศึกษา ซึ่งจะจำแนกสาขาวิชาตั้งแต่การศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) อนุปริญญา ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ขึ้นไป

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น ถือเป็นข้อมูลที่สำคัญเพื่อเป็นแนวทางและวิธีการให้กับหน่วยงานภาครัฐ สถานศึกษาและผู้ที่ต้องการเลือกลงทุนทางการศึกษา ด้วยเหตุผลนี้ จึงต้องมีการศึกษาเรื่องการเข้าร่วมตลาดแรงงาน ค่าจ้าง และความแตกต่างของผลตอบแทนจากการศึกษา เพื่อให้ได้ทราบว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลกระทบต่อผลตอบแทนจากการศึกษาเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ซึ่งการศึกษาค้นคว้าผลตอบแทนจากการศึกษานั้นได้จำแนกตามสาขาวิชา เพราะในงานวิจัยอื่นยังไม่มีมีการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงตลอดระยะเวลา 10 ปี

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมตลาดแรงงานในประเทศไทย
2. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับค่าจ้างของลูกจ้างในประเทศไทย
3. ศึกษาความแตกต่างผลตอบแทนจากการศึกษาจำแนกตามสาขาวิชาการศึกษาของลูกจ้างในประเทศไทย

วิธีการศึกษา

- 1) การศึกษาข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทางสถิติเชิงพรรณนาในรูปแบบตารางและกราฟ
- 2) การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมตลาดแรงงานและปัจจัยที่มีผลต่อค่าจ้าง ประเมินค่าโดยวิธี Heckman sample selection เป็นการประมาณค่าสองขั้นตอนและไม่มีการถ่วงให้น้ำหนัก และประมาณโดยใช้ข้อมูลในแต่ละปี ตั้งแต่ปี 2552 – 2561 จำนวนทั้งหมด 10 สมการ ในขั้นตอนแรกคือการเข้าร่วมตลาดแรงงาน เป็นการวิเคราะห์สองทางเลือกคือ เข้าร่วมตลาดแรงงานและไม่เข้าร่วมตลาดแรงงานตามแบบจำลองโพรบิต ในขั้นตอนที่สองเป็นการประมาณสมการค่าจ้างของแรงงานของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วม

ตลาดแรงงานในรูปแบบลอการิทึม ประกอบด้วยระดับการศึกษาและสาขาวิชา ประสบการณ์ทำงาน และตัวแปรควบคุมอื่นๆ การหาผลของสาขาวิชาตามระดับการศึกษานั้น ได้สร้างตัวแปร Interaction term ของระดับการศึกษา (edu) และตัวแปรหุ่นของสาขาวิชา (field) ซึ่งตัวแปร Interaction term จะมีเฉพาะระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เป็นต้นไป และด้วยข้อจำกัดในการแสดงผล จึงแสดงเฉพาะสมการค่าจ้างของแรงงานและผลการประมาณสมการค่าจ้างของแรงงาน ปี 2561 สมการดังนี้

$$\ln(W_i) = \alpha + \beta_1 edu_1 + \beta_2 edu_2 + \beta_3 edu_3 + \sum_{j=3}^6 \sum_{k=1}^{11} \gamma_{jk} edu_{ji} field_{ki} + \beta_3 exp_i + \beta_4 exp_i^2 + \beta_5 Z_i + \varepsilon_i \quad (1)$$

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษามีดังนี้

W_i = ค่าจ้างต่อเดือนของแรงงาน

edu_i = ตัวแปรหุ่นระดับการศึกษา 6 ตัวแปร ประกอบด้วย 1) ระดับประถมศึกษา 2) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ 4) ระดับอนุปริญญา และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง 5) ระดับปริญญาตรี และ 6) สูงกว่าระดับปริญญาตรี โดยกำหนดให้กลุ่มอ้างอิงคือ ไม่มีการศึกษาและต่ำกว่าประถมศึกษา

$field_i$ = ตัวแปรหุ่นสาขาวิชาเป็น Interaction term ซึ่งจำแนกตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เป็นต้นไป ประกอบด้วย 1) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์และการฝึกหัดครู 2) สาขาวิชามนุษยศาสตร์ ศาสนาและเทววิทยาและสาขาวิชาจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์ 3) สาขาวิชานิติศาสตร์ 4) สาขาวิชาสังคมศาสตร์ บริหาร พาณิชยการและสื่อสารมวลชน 5) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ธรรมชาติ 6) สาขาวิชาแพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ 7) สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมและผังเมือง 8) สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ 9) สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ 10) สาขาวิชาการบริหารส่วนบุคคลและสังคม และ 11) สาขาวิชาอื่นๆ

exp_i = ประสบการณ์ในการทำงานของแรงงาน (คำนวณจาก อายุแรงงาน - จำนวนปีการศึกษา - 6)

exp_i^2 = ประสบการณ์ในการทำงานของแรงงานกำลังสอง

Z_i = ตัวแปรควบคุมอื่น ๆ เป็นตัวแปรหุ่น ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

ms_{ti} = ตัวแปรหุ่นสถานภาพสมรสโดยสถานภาพโสดและอื่นๆ แทนด้วย 0 และสมรสแทนด้วย 1

$male_i$ = ตัวแปรหุ่นเพศ โดยเพศหญิงแทนด้วย 0 และเพศชายแทนด้วย 1

occ_i = อาชีพเป็นตัวแปรหุ่น 9 ตัวแปร ประกอบด้วย 1) ผู้จัดการ ข้าราชการระดับอาวุโสและผู้บัญญัติกฎหมาย 2) ผู้ประกอบวิชาชีพด้านต่างๆ 3) เจ้าหน้าที่เทคนิคและผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับด้านต่างๆ 4) เสมียน 5) พนักงานบริการและผู้จำหน่ายสินค้า

- 6) ผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือด้านการเกษตร ป่าไม้และประมง 7) ช่างฝีมือและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง 8) ผู้ควบคุมเครื่องจักรโรงงานและเครื่องจักรและผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ 9) อาชีพที่มีได้ระบุไว้ชัดเจน โดยกำหนดให้กลุ่มอ้างอิงคือ ผู้ประกอบอาชีพงานพื้นฐาน

$INDUS_i$ = ตัวแปรหุ่นกลุ่มอุตสาหกรรม 2 ตัวแปร ประกอบด้วย 1) ภาคอุตสาหกรรม 2) ภาคบริการ โดยกำหนดให้กลุ่มอ้างอิงคือ ภาคเกษตร

reg_i = ภูมิภาคที่อยู่อาศัยของแรงงานเป็นตัวแปรหุ่น 4 ตัวแปร ประกอบด้วย 1) ภาคกลาง 2) ภาคเหนือ 3) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 4) ภาคใต้ โดยกำหนดให้กลุ่มอ้างอิงคือ กรุงเทพมหานคร

$urban_i$ = ตัวแปรหุ่นเขตการปกครองโดยนอกเขตเทศบาลแทนด้วย 0 และในเขตเทศบาลแทนด้วย 1

qr_i = ตัวแปรหุ่นไตรมาส 3 ตัวแปร ประกอบด้วย 1) ไตรมาสที่ 2 2) ไตรมาสที่ 3 3) ไตรมาสที่ 4 โดยกำหนดให้กลุ่มอ้างอิงคือ ไตรมาสที่ 1

ε = ความคลาดเคลื่อน

3) การศึกษาความแตกต่างของผลตอบแทนจากการศึกษาตามสาขาวิชา จากค่าสัมประสิทธิ์ของระดับการศึกษาตามสาขาวิชาในสมการค่าจ้างแรงงานข้างต้น เพื่อประเมินความแตกต่างของผลตอบแทนจากการศึกษา โดยทำการเปรียบเทียบผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้นจากการศึกษาสูงขึ้น 1 ระดับ ภายในสาขาวิชาเดียวกัน

ผลการศึกษา

1) ข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

โดยภาพรวมทั้ง 10 ปี ดังตารางที่ 1 มีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 3,225,178 คน ประกอบด้วยกลุ่มที่ไม่ทำงาน 1,252,998 คน และกลุ่มทำงาน 1,972,180 คน กลุ่มที่ทำงานเป็นลูกจ้างแบบประจำและมีรายได้ ซึ่งไม่นับรวมผู้ว่างงาน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีสัดส่วนในการทำงานมากกว่าเพศหญิง และผู้ที่ทำงานมีอายุเฉลี่ยมากกว่าผู้ที่ไม่ได้ทำงาน ผู้ที่สมรสแล้วมีสัดส่วนกลุ่มที่ทำงานมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ทำงาน ด้านครอบครัว กลุ่มที่ไม่ทำงานมีจำนวนเด็กเล็กมากกว่ากลุ่มที่ทำงานเพียงเล็กน้อย และมีรายได้ครอบครัวมากกว่ากลุ่มที่ทำงานเพียงเล็กน้อย ด้านการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับอนุปริญญาและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ระดับปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีสัดส่วนกลุ่มทำงานมากกว่ากลุ่มที่ไม่ทำงาน การศึกษาตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เป็นต้นไป ได้มีการจำแนกสาขาวิชา โดยภาพรวมแล้ว กลุ่มตัวอย่างที่จบสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และการฝึกหัดครู สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ สาขาวิชาแพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ และสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ จะมีสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ทำงานมากกว่าไม่ทำงาน และสาขาอื่นที่เหลือจะมีสัดส่วนกลุ่มที่ไม่ทำงานมากกว่ากลุ่มทำงาน นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีงานทำจะมีรายได้ส่วนบุคคลเฉลี่ย 12,896 บาทต่อเดือน และมีประสบการณ์ทำงานเฉลี่ย 22.7 ปี

ตารางที่ 1 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	ไม่ทำงาน	ทำงาน	รวม
เพศ (ร้อยละ)			
- ชาย	31.92	53.71	45.24
- หญิง	68.08	46.29	54.76
อายุ (ปี)	32.43	38.28	36.00
สถานภาพ (ร้อยละ)			
- สมรส	42.52	65.74	56.72
- โสดและอื่น ๆ	57.48	34.26	43.28
จำนวนเด็กเล็กในครอบครัว (คน)	0.30	0.28	0.29
รายได้ครัวเรือน (บาทต่อเดือนต่อคน)	9,465	9,445	9,452
ระดับการศึกษา (ร้อยละ)			
- ไม่มีการศึกษาและต่ำกว่าประถมศึกษา	21.99	16.58	18.68
- ระดับประถมศึกษา	19.44	19.62	19.55
- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	32.71	15.57	22.23
- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	18.18	16.54	17.18
- ระดับอนุปริญญาและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	2.70	6.59	5.08
- ระดับปริญญาตรี	4.66	21.35	14.86
- สูงกว่าระดับปริญญาตรี	0.32	3.75	2.42
จำนวนตัวอย่าง (คน)	1,252,998	1,972,180	3,225,178

ที่มา : จากการศึกษา

ตารางที่ 2 สัดส่วนสาขาวิชาของกลุ่มตัวอย่างในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับอนุปริญญา และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ระดับปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรี

สาขาวิชา	ไม่ทำงาน	ทำงาน	รวม
1. กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และการฝึกหัดครู	9.48	17.87	16.41
2. กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ ศาสนาและเทววิทยา และกลุ่มสาขาวิชาจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์	3.31	2.88	2.95
3. กลุ่มสาขาวิชานิติศาสตร์	1.87	3.99	3.62
4. กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ บริหาร พาณิชยการและสื่อสารมวลชน	46.20	37.71	39.18
5. กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ	1.24	1.99	1.86
6. กลุ่มสาขาวิชาแพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ	1.67	6.27	5.47
7. กลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์สถาปัตยกรรมและผังเมือง	19.12	17.86	18.08
8. กลุ่มสาขาวิชาเกษตรศาสตร์	1.88	2.25	2.18
9. กลุ่มสาขาวิชาคอมพิวเตอร์	8.93	5.19	5.84
10. กลุ่มสาขาวิชาการบริการส่วนบุคคลและสังคม	4.20	1.98	2.37
11. กลุ่มสาขาวิชาอื่นๆ	2.11	2.02	2.04
รวม	100	100	100

ที่มา : จากการศึกษา

2) ผลการประมาณการเข้าร่วมตลาดแรงงานของกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากข้อจำกัดในการแสดงผล จึงแสดงผลการประมาณเฉพาะสมการค่าจ้างแรงงานปี 2561 โดยภาพรวมแล้ว ปัจจัยที่ส่งผลให้เข้าร่วมตลาดแรงงานมากขึ้น ได้แก่ ผู้ที่มีสถานภาพสมรส ผู้ที่มีอายุมากมี โอกาสในการเข้าร่วมตลาดแรงงานมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยและผู้ที่เป็นเพศชาย ส่วนปัจจัยที่มีผลให้การเข้าร่วม ตลาดแรงงานลดลง ได้แก่ จำนวนเด็กเล็กในครอบครัวและรายได้ครอบครัว ด้านการศึกษา ผู้ที่จบการศึกษาสูง กว่าระดับปริญญาตรีมีโอกาสเข้าร่วมตลาดแรงงานมากที่สุด รองลงมาคือ ระดับปริญญาตรี ระดับอนุปริญญา และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และผู้ที่ไม่มีการศึกษาและต่ำกว่าประถม ตามลำดับ

3) ผลการประมาณสมการค่าจ้างแรงงานของกลุ่มตัวอย่าง

ปัจจัยที่ทำให้ระดับค่าจ้างเพิ่มขึ้น ได้แก่ ผู้ที่มีสถานภาพสมรส ผู้ที่เป็นเพศชาย หากมีประสบการณ์ใน การทำงานมากขึ้นจะทำให้ได้รับค่าจ้างเพิ่มมากขึ้นแต่ผลของการเพิ่มขึ้นของค่าจ้างจะเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง ด้านระดับการศึกษา ในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาระดับพื้นฐานในสายสามัญ และตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เป็นต้นไปมีการจำแนก ตามสาขาวิชา หากพิจารณาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ที่จบระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะได้รับ ค่าจ้างมากที่สุด รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับประถมศึกษา ตามลำดับ ผู้ที่จบการศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับอนุปริญญาและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) โดยสาขา

ที่ได้รับค่าจ้างสูงสุดคือ สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาแพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมและผังเมือง ตามลำดับ ส่วนสาขาวิชาอื่นมีระดับค่าจ้างใกล้เคียงกัน และผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี โดยสาขาที่ได้รับค่าจ้างสูงสุดคือ สาขาวิชาแพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์และการฝึกหัดครู และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและตามลำดับ ส่วนสาขาวิชาอื่นมีระดับค่าจ้างใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 3 ผลการประมาณสมการค่าจ้างแรงงานของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	ปี 2561
ค่าคงที่	7.558***
สถานภาพสมรส	0.163***
เพศชาย (เพศหญิงเป็นกลุ่มอ้างอิง)	0.305***
ประสบการณ์การทำงาน	0.0316***
ประสบการณ์การทำงานกำลังสอง	-0.0004***
ระดับการศึกษา (ไม่มีการศึกษาและต่ำกว่าประถมศึกษาเป็นกลุ่มอ้างอิง)	
การศึกษาขั้นพื้นฐานสายสามัญ	
1. ประถมศึกษา	0.145***
2. มัธยมศึกษาตอนต้น	0.272***
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย	0.461***
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	
1. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์และการฝึกหัดครู	0.530***
2. สาขาวิชามนุษยศาสตร์ ศาสนาและเทววิทยาและสาขาวิชาจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์	0.522***
3. สาขาวิชานิติศาสตร์	1.297***
4. สาขาวิชาสังคมศาสตร์ บริหารพาณิชย์การและสื่อสารมวลชน	0.550***
5. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ	0.745***
6. สาขาวิชาแพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ	0.857***
7. สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์สถาปัตยกรรมและผังเมือง	0.588***
8. สาขาวิชาเกษตรศาสตร์	0.545***
9. สาขาวิชาคอมพิวเตอร์	0.581***
10. สาขาวิชาการบริการส่วนบุคคลและสังคม	0.547***
11. สาขาวิชาอื่นๆ	0.555***

หมายเหตุ : *, **, *** หมายถึง ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.1 , 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ

ที่มา : จากการศึกษา

ตารางที่ 3 ผลการประเมินสมการค่าจ้างแรงงานของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ตัวแปร	ปี 2561
ระดับอนุปริญญาและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	
1. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์และการฝึกหัดครู	0.703***
2. สาขาวิชามนุษยศาสตร์ ศาสนาและเทววิทยาและสาขาวิชาจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์	0.755***
3. สาขาวิชานิติศาสตร์	1.351***
4. สาขาวิชาสังคมศาสตร์ บริหารพาณิชยการและสื่อสารมวลชน	0.783***
5. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ	0.991***
6. สาขาวิชาแพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ	1.100***
7. สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์สถาปัตยกรรมและผังเมือง	0.860***
8. สาขาวิชาเกษตรศาสตร์	0.728***
9. สาขาวิชาคอมพิวเตอร์	0.776***
10. สาขาวิชาการบริการส่วนบุคคลและสังคม	0.793***
11. สาขาวิชาอื่นๆ	0.749***
ระดับปริญญาตรี	
1. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์และการฝึกหัดครู	1.302***
2. สาขาวิชามนุษยศาสตร์ ศาสนาและเทววิทยาและสาขาวิชาจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์	1.157***
3. สาขาวิชานิติศาสตร์	1.352***
4. สาขาวิชาสังคมศาสตร์ บริหารพาณิชยการ และสื่อสารมวลชน	1.171***
5. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ	1.235***
6. สาขาวิชาแพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ	1.538***
7. สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์สถาปัตยกรรมและผังเมือง	1.234***
8. สาขาวิชาเกษตรศาสตร์	1.211***
9. สาขาวิชาคอมพิวเตอร์	1.070***
10. สาขาวิชาการบริการส่วนบุคคลและสังคม	1.223***
11. สาขาวิชาอื่นๆ	1.119***
ระดับสูงกว่าปริญญาตรี	
1. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์และการฝึกหัดครู	1.774***
2. สาขาวิชามนุษยศาสตร์ ศาสนาและเทววิทยา และสาขาวิชาจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์	1.588***
3. สาขาวิชานิติศาสตร์	1.777***
4. สาขาวิชาสังคมศาสตร์ บริหารพาณิชยการ และสื่อสารมวลชน	1.632***
5. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ	1.708***
6. สาขาวิชาแพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ	1.873***
7. สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์สถาปัตยกรรมและผังเมือง	1.660***
8. สาขาวิชาเกษตรศาสตร์	1.595***
9. สาขาวิชาคอมพิวเตอร์	1.506***

หมายเหตุ : *, **, *** หมายถึง ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.1 , 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ

ที่มา : จากการศึกษา

ตารางที่ 3 ผลการประมาณสมการค่าจ้างแรงงานของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ตัวแปร	ปี 2561
ระดับสูงกว่าปริญญาตรี (ต่อ)	
10. สาขาวิชาการบริการส่วนบุคคลและสังคม	1.778***
11. สาขาวิชาอื่นๆ	1.586***
lambda	0.447***
rho	0.86856
sigma	0.514397
Number of Observations	307,356
Selected	185,857
Nonselected	121,499
Wald chi2 (72)	159851.57
Prob > chi2	0.0000

หมายเหตุ 1 : * , ** , *** หมายถึง ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.1 , 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ

หมายเหตุ 2 : ตัวแปรอาชีพ , กลุ่มอุตสาหกรรม , ภูมิภาค, เขตการปกครอง และไตรมาสที่ศึกษามีผลต่อระดับค่าจ้าง
ที่มา : จากการศึกษา

4) ความแตกต่างผลตอบแทนจากการศึกษา

จากการศึกษาความแตกต่างของผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้นจากการศึกษาสูงขึ้น 1 ระดับ ภายในสาขาวิชาเดียวกัน พบว่า 1) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์และการฝึกหัดครู ในปี 2552 เกิดการขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษา จึงเน้นการจ้างงานบุคลากรทางการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) และระดับปริญญาตรี และต่อมามีนโยบายให้ปรับโครงสร้างค่าจ้างของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สูงขึ้น และปี 2561 มีนโยบายยกระดับคุณภาพการศึกษา แต่เนื่องจากการเรียนการสอนเน้นไปทางเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์ ส่งผลให้ต้องการบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี

2) สาขาวิชามนุษยศาสตร์ ศาสนา และเทววิทยา และสาขาวิชาวิจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์ตลอดระยะเวลา 10 ปี การศึกษาในระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีมีความแตกต่างของผลตอบแทนจากการศึกษาสูงมาโดยตลอด เนื่องจากมีการติดต่อและแข่งขันกับต่างประเทศ มีการส่งเสริมทางด้านภาษา วัฒนธรรม ดนตรี ศาสนา และศิลปะการแสดง จึงมีการสนับสนุนทางกลุ่มสาขานี้มาโดยตลอด

3) สาขาวิชานิติศาสตร์ ในช่วงปี 2552 – 2561 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) มีความแตกต่างของผลตอบแทนจากการศึกษาสูงสุด เนื่องจากการบริการด้านการรักษาความปลอดภัยและการเร่งรัดหนี้ เป็นทักษะที่ใช้ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) ส่วนในระดับสูงกว่าปริญญาตรีที่ความแตกต่างผลตอบแทนสูง เนื่องจากเป็นผู้ที่มีใบประกอบวิชาชีพจากสภานายความ

4) สาขาวิชาสังคมศาสตร์ บริหารพาณิชย์การ และสื่อสารมวลชน โดยผู้ที่จบในระดับสูงกว่าปริญญาตรีมีความแตกต่างของผลตอบแทนจากการศึกษาสูงสุด รองลงมาคือ ระดับปริญญาตรี เนื่องจากในปี 2552 – 2561 มีการแข่งขันทางการตลาด การค้าขายและธุรกิจเชิงพาณิชย์ จำเป็นต้องพึ่งพาผู้ที่มีการศึกษาในระดับสูง

5) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) และอนุปริญญาและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มีความแตกต่างของผลตอบแทนจากการศึกษาค่อนข้างผันผวน เนื่องจากความต้องการของตลาดแรงงานในระดับนี้เป็นไปตามการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและนโยบายของภาครัฐ ส่วนระดับสูงกว่าปริญญาตรี ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติได้มีการสนับสนุนในด้านการวิจัยและการพัฒนาวิทยาศาสตร์อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้มีความต้องการจ้างงานและเกิดความแตกต่างของผลตอบแทนจากการศึกษาอย่างมากในระดับสูงกว่าปริญญาตรีมาโดยตลอด

6) สาขาวิชาแพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) มีความแตกต่างของผลตอบแทนจากการศึกษาสูงสุด เนื่องจากประชากรตระหนักถึงเรื่องสุขภาพ จึงมีความต้องการบุคลากรในด้านผู้ช่วยบริการทางการแพทย์เป็นจำนวนมาก ส่วนทางด้านการแพทย์มีความต้องการบุคลากรในระดับปริญญาตรีและระดับสูงกว่าปริญญาตรีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากมีการแข่งขันทางด้านการรักษา ซึ่งปัจจุบันโรงพยาบาลภาครัฐและเอกชนยังคงต้องการจ้างงานบุคลากรทางการแพทย์เป็นจำนวนมาก

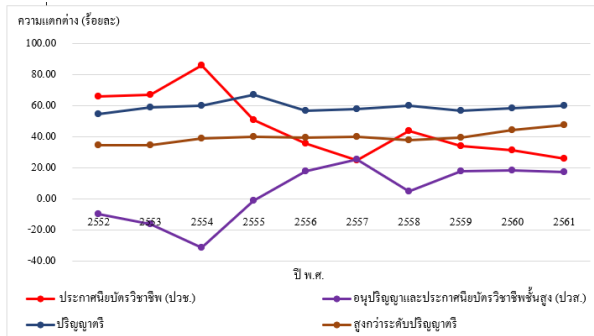
7) สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมและผังเมือง โดยระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ผลตอบแทนจากการศึกษาไม่แตกต่างกันมาก เพราะขอบเขตการทำงานใกล้เคียงกัน แต่เมื่อเป็นระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีในตลาดแรงงานทั้งภาครัฐและเอกชนมีการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระบบขนส่ง และการพัฒนาเมืองอย่างต่อเนื่อง ทำให้ต้องการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมาควบคุมโครงการ ดังนั้น จึงเกิดความแตกต่างของผลตอบแทนจากการศึกษาเป็นอย่างมาก

8) สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 มุ่งเน้นพัฒนาภาคเกษตรเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในประเทศและการส่งออกไปยังต่างประเทศ รวมถึงมีการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีชีวภาพ จึงให้ความสำคัญกับระดับปริญญาตรีเป็นจำนวนมากมาโดยตลอด

9) สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ เนื่องจากประเทศไทยมีการพัฒนาเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์และซอฟต์แวร์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งต้องใช้ทักษะในระดับสูงกว่าปริญญาตรี ทำให้มีการจ้างงานและเกิดความแตกต่างของผลตอบแทนจากการศึกษาเป็นอย่างมาก

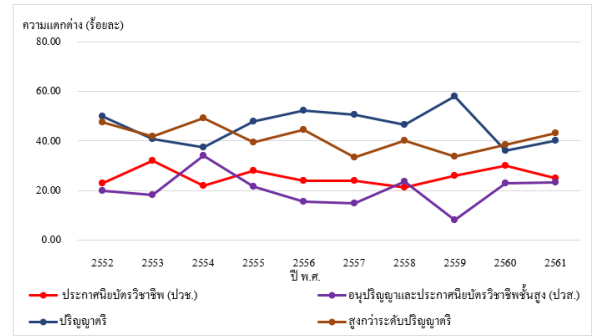
10) สาขาวิชาการบริการส่วนบุคคลและสังคม ในช่วงปี 2552 - 2561 มีการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว การกีฬา การโรงแรม และงานสังคมสงเคราะห์ จึงมีการจ้างงานในระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นผู้ที่จบการศึกษาเฉพาะด้าน

(1) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์และการฝึกหัดครู

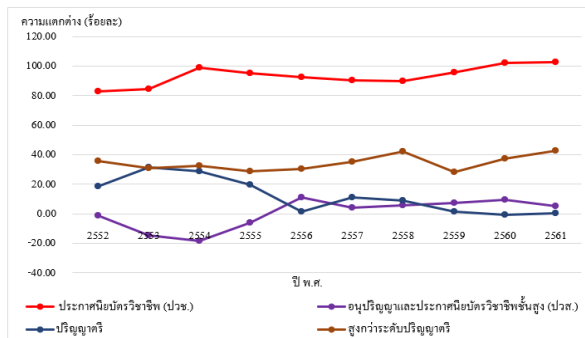

(2) สาขาวิชามนุษยศาสตร์ ศาสนา และเทววิทยา

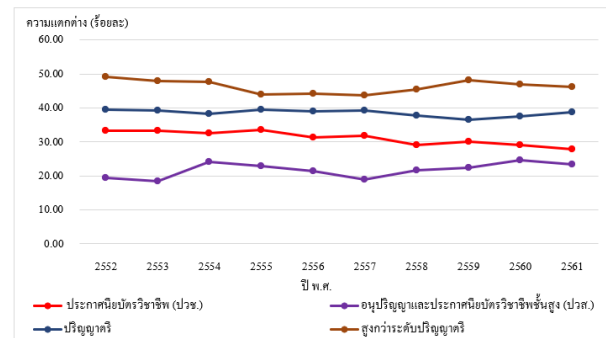
และสาขาวิชาจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์

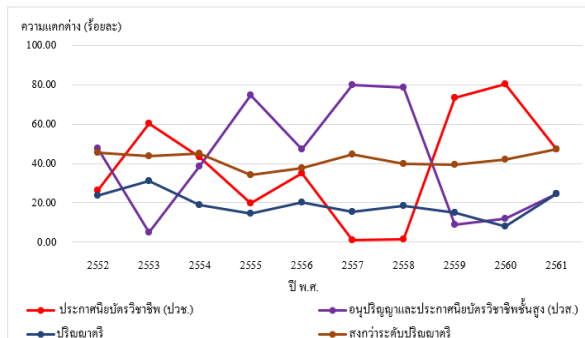
(3) สาขาวิชานิติศาสตร์

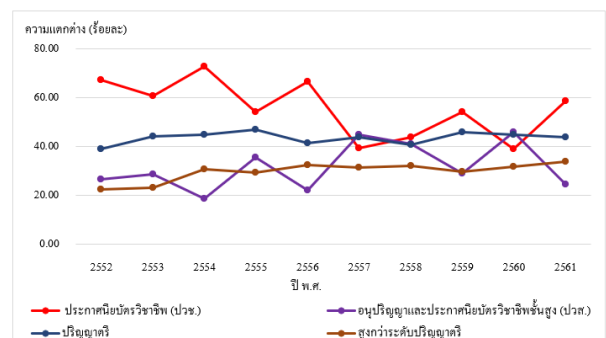
(4) สาขาวิชาสังคมศาสตร์ บริหารพาณิชย์การ และสื่อสารมวลชน

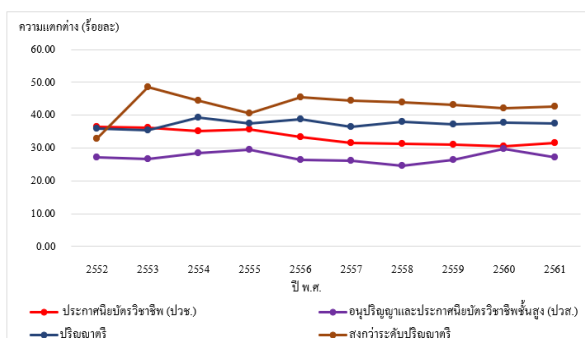
(5) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ

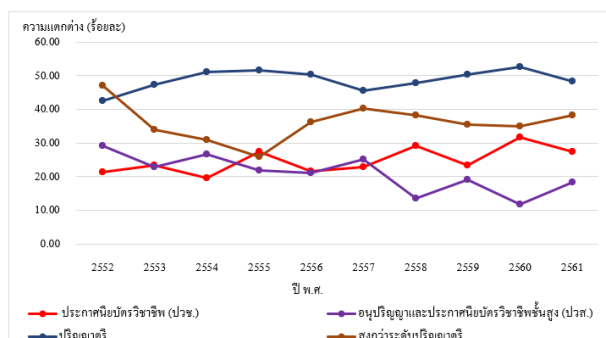
(6) สาขาวิชาแพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ

(7) สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์สถาปัตยกรรมและผังเมือง

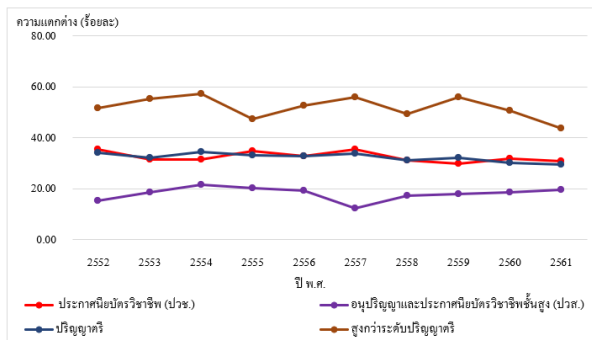
(8) สาขาวิชาเกษตรศาสตร์

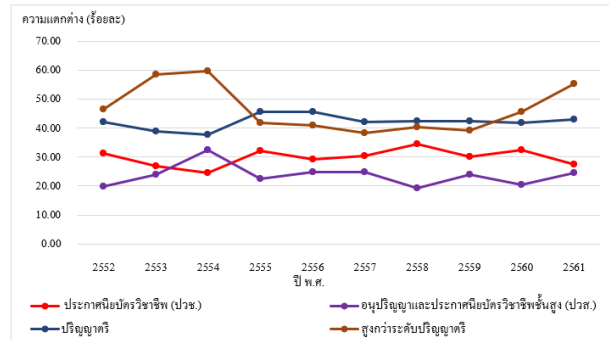
ที่มา : จากการศึกษา

ภาพที่ 1 ความแตกต่างผลตอบแทนจากการศึกษาตามสาขาวิชา

(9) สาขาวิชาคอมพิวเตอร์

(10) สาขาวิชาการบริการส่วนบุคคลและสังคม

ที่มา : จากการศึกษา

ภาพที่ 1 ความแตกต่างผลตอบแทนจากการศึกษาตามสาขาวิชา (ต่อ)

สรุปและข้อเสนอแนะ

1) สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงผลตอบแทนจากการศึกษาตามสาขาวิชาของลูกจ้างในประเทศไทย ปี 2552 – 2561 โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมตลาดแรงงาน คือ ผู้ที่สมรสแล้ว ผู้ที่เป็นเพศชาย ผู้ที่มีอายุมากกว่า และผู้ที่มีการศึกษาสูง เหตุผลส่วนหนึ่งเพราะกลุ่มคนเหล่านี้มีภาระในการเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว จึงมีโอกาสเข้าร่วมตลาดแรงงานมากขึ้น แต่ครอบครัวที่มีเด็กเล็กที่อยู่ในการดูแลจะลดโอกาสในการเข้าร่วมตลาดแรงงาน เพราะจะต้องจัดสรรเวลามาเลี้ยงดู และหากมีรายได้ครอบครัวสูงจะลดโอกาสในการเข้าร่วมตลาดแรงงาน เพราะสามารถมีรายได้โดยไม่ต้องทำงาน นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาในระดับสูงย่อมมีโอกาสในการเข้าร่วมตลาดแรงงานมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่า ยกเว้น ระดับประถมศึกษาที่มีโอกาสเข้าร่วมตลาดแรงงานมากกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะสภาพครอบครัวโดยภาพรวมของประเทศมีฐานะยากจนและเงื่อนไขในการกู้ยืมเงิน กยศ. ค่อนข้างมาก ทำให้ไม่สามารถกู้ยืมได้ จึงต้องออกมาทำงานหาเงินเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว

ปัจจัยที่ทำให้ระดับค่าจ้างเพิ่มขึ้น คือ ผู้ที่สมรสแล้ว เนื่องจากจะต้องจัดสรรเวลาในการทำงานมากขึ้น และผู้ที่เป็นเพศชาย เหตุผลส่วนหนึ่งเป็นเพราะค่านิยมในสังคมไทยที่ยังคงมีการเลือกปฏิบัติทางเพศอยู่ เมื่อมีประสบการณ์ในการทำงานมากขึ้นจะทำให้ได้รับค่าจ้างเพิ่มมากขึ้นแต่ผลของการเพิ่มขึ้นของค่าจ้างจะเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง อาจเป็นเพราะประสิทธิภาพในการทำงานลดลงตามไปตามวัย นอกจากนี้ การศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับอนุปริญญาและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาที่ได้รับค่าจ้างสูงสุดอยู่ในกลุ่ม สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาแพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมและผังเมือง เนื่องจากเป็นกลุ่มสาขาวิชาที่ต้องการบุคลากรมาร่วมพัฒนาประเทศ ส่วนการศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับสูงกว่าปริญญาตรี โดยสาขาที่ได้รับค่าจ้างสูงสุดอยู่ในกลุ่ม สาขาวิชาแพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ สาขาวิชา

นิติศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์และการฝึกหัดครู และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ เนื่องจากเป็นสาขาวิชาที่มีใบประกอบวิชาชีพประกอบกับมีความต้องการในตลาดแรงงานสูง

ในด้านความแตกต่างของผลตอบแทนจากการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาไม่ได้มีบทบาทในรูปแบบเดียวในแต่ละสาขาวิชา โดยผลตอบแทนจากระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เป็นระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ไม่มีความแตกต่างกันมาก เนื่องจากระยะเวลาเรียนต่างกันเพียง 2 ปี แต่ผลตอบแทนในระดับอุดมศึกษายังคงสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาตามสาขาวิชา พบว่า การศึกษาในระดับอุดมศึกษามีความแตกต่างผลตอบแทนจากการศึกษาสูงกว่าระดับอื่นๆ ยกเว้น บางสาขาวิชาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่มีความแตกต่างผลตอบแทนจากการศึกษาสูงสุดในช่วงแรก แต่ช่วงหลังกลับมีแนวโน้มลดลง ได้แก่ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์และการฝึกหัดครู สาขาวิชาแพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ และสาขาวิชานิติศาสตร์มีความแตกต่างผลตอบแทนจากการศึกษาสูงสุดและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2) ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการศึกษาการเข้าร่วมตลาดแรงงาน พบว่า ตัวแปรจำนวนเด็กเล็กที่อยู่ในการดูแลส่งผลให้ลดโอกาสในการเข้าร่วมตลาดแรงงาน เนื่องจากผู้ปกครองจำเป็นต้องจัดสรรเวลาเพื่อดูแลบุตร ทำให้ไม่มีเวลาในการทำงาน ประกอบกับค่าจ้างเลี้ยงดูเด็กเล็กมีราคาแพงเกินไป ดังนั้น ภาครัฐควรจัดให้มีศูนย์รับเลี้ยงเด็กเล็กโดยไม่มีค่าใช้จ่ายในระดับท้องถิ่นและครอบคลุมทั้งจังหวัด อีกทั้ง ควรจัดสวัสดิการให้เด็กแรกเกิดจนถึงวัยก่อนเข้าสู่ระดับประถมศึกษาอย่างทั่วถึง เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระผู้ปกครอง

2. จากผลการศึกษาค่าจ้างของแรงงาน พบว่า ผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้นจากระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เป็นระดับปริญญาตรี มีความแตกต่างของผลตอบแทนสูงในทุกสาขาวิชา ยกเว้น สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ และผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้นจากระดับปริญญาตรีเป็นระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีความแตกต่างของผลตอบแทนสูงในทุกสาขาวิชา ยกเว้น สาขาวิชาแพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา แต่ยังคงมีหลายคนมองว่าการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไม่ได้จำเป็นสำหรับยุคปัจจุบัน ประกอบกับมีช่องทางอื่นที่สามารถสร้างรายได้ได้อีก ทำให้จำนวนผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาลดลงอย่างต่อเนื่องและมีบางสาขาวิชาถูกปิดไป ดังนั้น ภาครัฐควรปรับปรุงหลักสูตรในระดับอุดมศึกษาให้เกิดการต่อยอดการทำงานได้มากขึ้น รวมทั้งการเพิ่มค่าตอบแทนเพราะปัจจุบันค่าตอบแทนน้อยทำให้แรงงานไหลออกไปทำงานต่างประเทศ นอกจากนี้ ผลการศึกษายังเป็นแนวทางสำหรับลูกจ้างที่ต้องการตัดสินใจเลือกเรียน เพื่อให้เกิดต้นทุนค่าเสียโอกาสต่ำที่สุด และสามารถตอบโจทย์การทำงานในโลกความเป็นจริงมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2562 (ออนไลน์). สืบค้นจาก :

http://www.nso.go.th/sites/2014/2562/Report_09-62.pdf

คมกฤษ รัตนธรรม.(2548). อัตราผลตอบแทนส่วนบุคคลของการลงทุนทางการศึกษาระดับปริญญาตรีจาก

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สืบค้น 20 ธันวาคม 2562 จาก http://cmuir.cmu.ac.th/bitstream/6653943832/21944/2/econ0948kr_abs.pdf

ค่าจ้างแรงงานเฉลี่ย จำแนกตามการศึกษา (ออนไลน์). สืบค้นจาก :

https://www.bot.or.th/App/BTWS_STAT/statistics/BOTWEBSTAT.aspx?reportID=666&language=TH [13 ตุลาคม 2562]

เจษฎา เงินดี.(2553). การตัดสินใจเข้าร่วมการทำงาน รายได้และจำนวนชั่วโมงการทำงานของแรงงานไทย. สืบค้น 20 ธันวาคม 2562 จาก

https://www.econ.cmu.ac.th/econmag/journals/issue17-1_2.pdf

จิตติมา พลับพลึง.(2561). ผลตอบแทนการศึกษาด้วยการถดถอยควอนไทล์ : สายสัมพันธ์กับอาชีวศึกษา. สืบค้น

1 กุมภาพันธ์ 2563 จาก <http://connexion.mfu.ac.th/assets/uploads/ejournal/Vol.7%20No.1%202018/93-117%20Returns%20to%20Education%20Using%20a%20Quantile.pdf>

ธนศ ศรีวิชัยลำพันธ์.(2558). เศรษฐศาสตร์แรงงาน (Labor Economics) : ทฤษฎีทุนมนุษย์. สืบค้น 15

พฤศจิกายน 2562 จาก [http://fuangfah.econ.cmu.ac.th/teacher/thanes/files/Book%20Econ%20440%20\(2015\).pdf](http://fuangfah.econ.cmu.ac.th/teacher/thanes/files/Book%20Econ%20440%20(2015).pdf)

ปลิดา ปภาณารัตน์.(2555). ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมในกำลังแรงงานและการเคลื่อนย้ายแรงงานในประเทศไทย. สืบค้น 10 สิงหาคม 2563 จาก

<http://cmuir.cmu.ac.th/handle/6653943832/11506>

ปวีณา ลีตระกูล.(2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความแตกต่างของค่าจ้างระหว่างผู้หญิงและผู้ชายในตลาดแรงงานของประเทศไทย. สืบค้น 15 ธันวาคม 2562 จาก

<http://eprints.utcc.ac.th/209/1/209fulltext.pdf>

รัชนี ยศถามี.(2555). ผลตอบแทนส่วนบุคคลทางการศึกษาในประเทศไทย. สืบค้น 13 ตุลาคม 2562 จาก

http://library.cmu.ac.th/digital_collection/etheses/detail.php&check_field=_All_&select_study=&condition=2&search=9&philosophy=&master=

รายงานการศึกษาไทย 2561 (Education in Thailand 2018) (ออนไลน์). สืบค้นจาก :

https://pmnk.kkzone1.go.th/data/news3/24-02-2019-17-34-35_1344028011.pdf

สุมาลี ปิตยานนท์.(2539). เศรษฐศาสตร์แรงงาน. ทฤษฎีค่าจ้างความแตกต่างของค่าจ้าง.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Arnaud C.(2011). Subject Choice and Earnings of UK Graduates Retrieved February 1,2020, from https://www.researchgate.net/publication/228252161_Subject_Choice_and_Earnings_of_UK_Graduates
- Helen, C., & Peter,G. (2006). Differences in Wage Growth by Education Level: Do Less-Educated Workers Gain Less from Work Experience? Retrieved October 16,2019, from https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=937356
- Hemaid A.(2017). The Effect of Education and Experience on Wages: The Case Study of Saudi Arabia Retrieved October 15,2019, from https://www.researchgate.net/publication/322598565_The_Effect_of_Education_and_Experience_on_Wages_The_Case_Study_of_Saudi_Arabia
- Leyla M.(2014). The Impact of Education on Wages : Analysis of an Education Reform in Turkey Retrieved October 15,2019, from file:///D:/M.Econ/IS/Literature%20Review/The%20Impact%20of%20Education%20on%20Wages%20Analysis%20of%20and%20Education%20Reform%20in%20Turkey.pdf
- Muhammad A.(2011). Microeconometric analysis of private returns to education and determinants of earnings Retrieved October 15,2019,from https://www.researchgate.net/publication/265105659_MICROECONOMETRIC_ANALYSIS_OF_PRIVATE_RETURNS_TO_EDUCATION_AND_DETERMINANTS_OF_EARNINGS
- Puey Ungphakorn Institute for Economic Research. (2019). Labor Income Inequality in Thailand: the Roles of Education, Occupation and Employment History Retrieved February 1,2020, from https://www.pier.or.th/wp-content/uploads/2019/12/pier_dp_117.pdf
- Wit W.(2012). The Effect of Education and Experience on Wages Retrieved October 15,2019,from https://www.econ.chula.ac.th/public/publication/journal/2013/southeast%20asian%20journal_2.pdf